

Franckesche Stiftungen zu Halle

Xenophontis Memorabilia Socratis Graece

Xenophon

Gothae, MDCCLXXXVIII.

VD18 12986496

Caput VI. Disserendi facultatem e consuetudine Socratis consequuntur familiares.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permission, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-193062

μόνοις ἔξει σποπεῖν τὰ κράτις τῶν πραγ-
μάτων, καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ διαλέγοντας κα-
τὰ γένη, τὰ μὲν ἀγαθὰ προαιρεῖσθαι, τῶν
12 δὲ κακῶν ἀπέχεσθαι. καὶ ἔτι, ἔφη, ἀρί-
στους τε καὶ εὐδαιμονεστάτους ἄνδρας γίγνεσθαι,
καὶ διαλέγεσθαι δυνατωτάτους. ἔφη δὲ καὶ
τὸ διαλέγεσθαι ὀνομασθῆναι ἐκ τῶ συνιόντας
κοινῇ βουλευέσθαι, διαλέγοντας κατὰ γένη τὰ
πραγμάτα. δεῖν ἔν πειρᾶσθαι ὅτι μάλιστα
πρὸς τῷτο ἑαυτὸν ἑτοιμον παρασκευάζειν,
καὶ τῷτε μάλιστα ἐπιμελεῖσθαι. ἐκ τῷτε
γὰρ γίγνεσθαι ἄνδρας ἀρίστους τε, καὶ ἡγεμο-
νικωτάτους, καὶ διαλεκτικωτάτους.

CAPVT VI.

*Differendi facultatem e consuetudine Socratis
consequuntur familiares.*

Ὡς δὲ καὶ διαλεκτικωτέρας ἐποίει τῶς
συνόντας, πειράσομαι καὶ τῷτο λέγειν. Σω-
κράτης γὰρ τῶς μὲν εἰδότας, τί ἕκαστον εἴη
τῶν ὄντων, ἐνόμιζε καὶ τοῖς ἄλλοις ἂν ἐξη-
γεῖσθαι δύνασθαι· τῶς δὲ μὴ εἰδότας, εἰδὲν
ἔφη θαυμασὸν εἶναι, αὐτῶς τε σφάλλεσθαι,
καὶ ἄλλως σφάλλειν. ὧν ἕνεκα σκοπῶν σὺν
τοῖς συνῶσι, τί ἕκαστον εἴη τῶν ὄντων, εἰ-
δώποτ' ἔλῃγε. πάντα μὲν ἔν, ἢ διωρίζετο,
πολὺ ἔργον ἂν εἴη διεξελεῖν· ἐν ὅσοις δὲ
καὶ

καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐπισκέψεως δηλώσειν οἶ-
μα, τοσαῦτα λέξω. πρῶτον δὲ περὶ εὐσε- 2
βείας ὧδέ πως ἐσκόπει· εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ
Εὐθύδημε, ποῖόν τι νομίζεις εὐσεβείαν εἶναι;
καὶ ὅς, κάλλιστον νῆ Δί', ἔφη. ἔχεις ἔν τι
εἶπεν, ὁποῖός τις ὁ εὐσεβής ἐστιν; ἐμοὶ μὲν δο-
κεῖ, ἔφη, ὁ τὰς θεῶν τιμῶν. ἔξῃσι δὲ, ὃν
ἂν τις βέληται τρόπον, τὰς θεῶν τιμᾶν; ἐκ-
αὐτὰ νόμοι εἰσὶ, κατ' ὧς δεῖ τῶτο ποιεῖν.
ἐκὼν ὁ τὰς νόμους τέττος εἰδώς 1), εἰδείη ἂν, 3
ὡς δεῖ τὰς θεῶν τιμᾶν; οἶμα ἔγωγ', ἔφη.
ἄρ' ἔν ὁ εἰδώς τὰς θεῶν τιμᾶν, ἐκ ἄλλως
οἶεται δεῖν τῶτο ποιεῖν, ἢ ὡς οἶδεν; εἰ γὰρ
ἔν, ἔφη. ἄλλως δὲ τις θεῶν τιμᾶ, ἢ ὡς οἶε-
ται δεῖν; ἐκ οἶμα, ἔφη. ὁ ἄρα τὰ περὶ τὰς 4
θεῶν νόμιμα εἰδώς, νομίμως ἂν τὰς θεῶν τι-
μῶν. πάνυ μὲν ἔν. ἐκὼν ὅγε νομίμως τι-
μῶν, ὡς δεῖ, τιμᾶ; πῶς γὰρ εἰ; ὁ δὲ γε,
ὡς δεῖ, τιμῶν, εὐσεβής ἐστι; πάνυ μὲν ἔν,
ἔφη. ὁ ἄρα τὰ περὶ τὰς θεῶν νόμιμα εἰ-
δώς, ὁρῶς ἂν ἡμῖν εὐσεβής ὡρισμένος εἴη.
ἐμοὶ γὰρ, ἔφη, δοκεῖ. Ἀνδρώποισ δὲ a) ἄρα 5
ἔξῃσιν, ὃν ἂν τις τρόπον βέληται, χρῆσθαι;
ἐκ. ἀλλὰ καὶ περὶ τέττος b) ὁ εἰδώς, ἃ ἐστὶ
νόμιμα, κατ' α) c) δεῖ πως ἀλλήλοις χρῆ-
σθαι,

2) Vulgo ποιῶν.

a) Vulgo τῶ. δὲ est
ex conj. eleganti Reiskii,
Adamantii et Ern.

b) Vulgo παρὰ τῶ-
τοις, quod et Ernestus
fervavit.

c) Vulgo κατὰ mox

omnes πρὸς ἀλλήλους
χρῆσθαι, sed ἀλλήλοις
legendum, ut est in non-
nullis libris, et pro πρὸς
πως ipse Ernestus con-
tendit.

σθα, νόμιμος ἂν εἴη. ἔκ᾽ ἐν οἱ κατὰ ταῦτα
 χρώμενοι ἀλλήλοις, ὥς δέ, χρώνται; πῶς
 γὰρ ἔ; ἐκ᾽ ἐν οἴγε, ὥς δέ, χρώμενοι, καλῶς
 χρώνται; πάνυ μὲν ἔν, ἔφη. ἔκ᾽ ἐν οἴγε τοῖς
 ἀνθρώποις καλῶς χρώμενοι, καλῶς πράττε-
 σι τ ἀνθρώπεια πράγματα; εἰκός γ, ἔφη.
 ἔκ᾽ ἐν οἱ τοῖς νόμοις πειθόμενοι, δίκαια ἔτοι-
 6 ποιῶσι; πάνυ μὲν ἔν, ἔφη. Δίκαια δὲ οἶσθα,
 ἔφη, ὅποια καλεῖται; ἀ οἱ νόμοι κελεύουσιν,
 ἔφη, οἱ ἄρα ποιῶντες, ἀ οἱ νόμοι κελεύουσιν,
 δίκαιά τε ποιῶσι, καὶ ἀ δέ; πῶς γὰρ ἔ; ἐκ᾽ ἐν
 οἴγε τὰ δίκαια ποιῶντες, δίκαιοί εἰσιν; οἶμα
 ἔγωγ, ἔφη. οἷε ἔν τινος πείθεσθαι τοῖς νό-
 μοις, μὴ εἰδότας, ἀ οἱ νόμοι κελεύουσιν; ἐκ
 ἔγωγ, ἔφη. εἰδότας δὲ ἀ δέ ποιεῖν, οἷε τι-
 νὰς οἶεσθαι, δεῖν μὴ ποιεῖν ταῦτα; ἐκ οἶομαι,
 ἔφη. οἶδας δὲ τινος ἄλλα ποιῶντας, ἢ ἀ οἶον-
 ται δεῖν; ἐκ ἔγωγ, ἔφη. οἱ ἄρα τὰ περὶ τὰς
 ἀνθρώπου νόμιμα εἰδότες, τὰ δίκαια ἔτοι-
 ποιῶσιν; πάνυ μὲν ἔν, ἔφη, ἔκ᾽ ἐν οἴγε τὰ δί-
 καια ποιῶντες, δίκαιοί εἰσι; τίνες γὰρ ἄλλοι;
 ἔφη. ὁρῶς ἂν ποτε ἄρα ὀριζοίμεθα, d) ὀρι-
 ζόμενοι δίκαιες, εἶναί τὰς εἰδότας τὰ περὶ
 7 ἀνθρώπου νόμιμα; ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη. Σο-
 φίαν δὲ τί ἂν φήσαιμεν εἶναί; εἰπέ μοι· πό-
 τερά σοι δοκῶσιν οἱ σοφοί, ἀ ἐπίσαντα, ταῦ-
 τα σοφοί εἶναί, ἢ εἰσὶ τινες, ἀ μὴ ἐπίσαντα,
 σοφοί; ἀ ἐπίσαντα δήλον ὅτι, ἔφη. πῶς
 γὰρ ἂν τις, ἀ γε μὴ ἐπίσαιτο, ταῦτα σοφός
 εἴη; ἄρ' ἔν οἱ σοφοί, ἐπιστήμη σοφοί εἰσι; τί-
 νι γὰρ, ἔφη, ἄλλω τις ἂν εἴη σοφός, εἰ γε μὴ
 ἐπι-

d) Ed, Wels: ὀριστοίμεθα.

ἐπισήμη; ἄλλο δέ τι σοφίαν οἷε εἶναι, ἢ ὧ σο-
 Φοί εἰσιν; ἐκ ἔγωγε. ἐπισήμη ἄρα σοφία ἐστίν;
 ἔμοιγε δοκεῖ. ἄρ' ἐν δοκεῖ σοι ἀνθρώπων δυνα-
 τὸν εἶναι, τὰ ὄντα πάντα ἐπίσασθαι; εἰδὲ μὰ
 Δί' ἔμοιγε πολλοσὸν μέρος αὐτῶν. πάντα μὲν
 ἄρα σοφὸν ἔχ' οἷόν τε ἀνθρώπον εἶναι; μὰ Δί'
 εἰ δῆτα, ἔφη. ὁ ἄρα ἐπίσταται ἑκάστος, τῷ
 καὶ σοφός ἐστιν; ἔμοιγε δοκεῖ. ἄρ' ἐν, ὧ 8
 Εὐθύδημε, καὶ τὰ γαθὸν ἔτω ζητητέον ἐστὶ;
 πῶς; ἔφη. δοκεῖ σοι τὸ αὐτὸ πᾶσιν ὠφέλι-
 μόν εἶναι; ἐκ ἔμοιγε. τί δέ; τὸ ἄλλω ὠφέλι-
 μόν εἰ δοκεῖ σοι ἐνίοτε ἄλλω βλαβερόν εἶναι;
 καὶ μάλα, ἔφη. ἄλλο δ' ἂν τι φαίης ἀγα-
 θόν εἶναι, ἢ τὸ ὠφέλιμον; ἐκ ἔγωγ', ἔφη. τὸ 9
 ἄρα ὠφέλιμον, ἀγαθόν ἐστιν, ὅτω ἂν ὠφέλι-
 μόν ᾖ; δοκεῖ μοι, ἔφη. τὸ δὲ καλὸν ἔχομεν
 ἂν πως ἄλλως εἰπεῖν, ἢ, εἰ ἐστὶν ε), ὀνομά-
 ζεις καλὸν ἢ σῶμα, ἢ σκεῦος, ἢ ἄλλ' ὅτι ἔν,
 ὃ οἶσθα πρὸς πάντα καλὸν ὄν; μὰ Δί', ἐκ
 ἔγωγ', ἔφη. ἄρ' ἐν, πρὸς ὃ ἂν ἑκάστος χρήσι-
 μόν ᾖ, πρὸς τῷτο ἑκάστῳ καλῶς ἔχει χρῆ-
 σθαι; πάννυ μὲν ἐν, ἔφη. καλὸν δὲ πρὸς
 ἄλλο τί ἐστὶν ἑκάστος, ἢ πρὸς ὃ ἑκάστῳ καλῶς
 ἔχει χρῆσθαι; εἰδὲ πρὸς ἐν ἄλλο, ἔφη. τὸ
 χρήσιμον ἄρα καλόν ἐστι, πρὸς ὃ ἂν ᾖ χρήσι-
 μόν; ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη. ἀνδρείαν δὲ, ὧ Εὐ-
 θύδημε, ἄρα τῶν καλῶν νομίζεις εἶναι; κάλ-
 λιστον μὲν ἐν ἔγωγ', ἔφη. χρήσιμον ἄρα εἰ 10
 πρὸς τὰ ἐλάχιστα νομίζεις τὴν ἀνδρείαν; μὰ
 Δί'

c) Al. ἐνεστὶν f. leg. ἢ ἐστὶν, εἰ ὄνομ. vel etiam ἢ,
 εἰ ἐστὶν ὅτε ὄνομ. (Schüz. V. Cl. conj. et edidit ἢ
 εἰ ἐστὶν ὀνομάζειν.)

- Δί, ἔφη, πρὸς τὰ μέγιστα μὲν ἔν. ἀρ' ἔν δο-
κεῖ σοι πρὸς τὰ δεινὰ τε καὶ ἐπικίνδυνα χρησι-
μον εἶναι τὸ ἀγνοεῖν αὐτά; ἥμισυ γ', ἔφη. οἱ
ἄρα μὴ φοβέμενοι τὰ τοιαῦτα, διὰ τὸ μὴ εἰ-
δέναι, τί ἐσιν, ἐκ ἀνδρείοι εἰσι; νῆ Δί, ἔφη.
πολλοὶ γὰρ ἂν ἔτω γε τῶν τε f) μαινομένων
καὶ τῶν δειλῶν ἀνδρείοι εἴεν. τί δὲ οἱ καὶ τὰ
μὴ δεινὰ δεδοικότες; ἔτι γε, νῆ Δία, ἤπτον,
ἔφη. ἀρ' ἔν τες μὲν ἀγαθὸς πρὸς τὰ δεινὰ
καὶ ἐπικίνδυνα ὄντας, ἀνδρείος ἡγῆ εἶναι, τες
11 δὲ κακὸς, δειλός; πάνυ μὲν ἔν, ἔφη. ἀγα-
θὸς δὲ πρὸς τὰ τοιαῦτα νομίζεις ἄλλος τις,
ἢ τες δυναμένους αὐτοῖς καλῶς χρῆσθαι; ἐκ,
ἀλλὰ τέττας, ἔφη. κακὸς δὲ ἄρα τες οἷος
τέτοις κακῶς χρῆσθαι; τίνας γὰρ ἄλλους;
ἔφη. ἀρ' ἔν ἕκαστοι χρωῖνται, ὡς οἶοντα δειν;
πῶς γὰρ ἄλλως; ἔφη. ἄρα ἂν οἱ μὴ δυνάμε-
νοι καλῶς χρῆσθαι, ἴσασιν, ὡς δεῖ, χρῆσθαι;
ἐ δῆπερ γε, ἔφη. οἱ ἄρα εἰδότες, ὡς δεῖ,
χρῆσθαι, ἔτοι καὶ δύνανται; μόνοι γε, ἔφη.
τί δὲ, οἱ μὴ διημαρτηκότες ἄρα κακῶς
χρωῖνται τοῖς τοιούτοις; ἐκ οἶομαι, ἔφη. οἱ
ἄρα κακῶς χρώμενοι διημαρτήκασιν; εἰκός γε,
ἔφη. οἱ μὲν ἄρα ἐπιστάμενοι τοῖς δεινοῖς τε
καὶ ἐπικινδύνοις καλῶς χρῆσθαι, ἀνδρείοι εἴ-
σιν, οἱ δὲ διαμαρτάνοντες τέττα, δειλοὶ; ἔμοιγε
12 δοκεῖσιν, ἔφη. Βασιλείαν δὲ καὶ τυραννίδα,
ἀρχὰς μὲν ἀμφοτέρως ἡγεῖτο εἶναι, διαφέρειν
δὲ ἀλλήλων ἐνόμιζε. τὴν μὲν γὰρ, ἐκόντων τε
τῶν ἀνθρώπων καὶ κατὰ νόμους τῶν πόλεων
ἀρχὴν, βασιλείαν ἡγεῖτο. τὴν δὲ ἀκόντων τε
καὶ μὴ κατὰ νόμους, ἀλλ' ὅπως ὁ ἀρχὼν βέ-
f) Al. τῶν γε μ. λοιτο.

λοιτο, τυραννίδα. καὶ ὅτε μὲν ἐκ τῶν τὰ νό-
 μιμα ἐπιτελόντων αἱ ἀρχαὶ καθίστανται, ταύ-
 την τὴν πολιτείαν ἀριστοκρατίαν ἐνόμιζεν εἶναι·
 ὅτε δ' ἐκ τιμημάτων, πλετοκρατίαν· ὅτε 13
 δ' ἐκ πάντων, δημοκρατίαν. Εἰ δέ τις αὐτῷ
 περὶ τὰ ἀντιλέγοι, μηδὲν ἔχων σαφὲς λέγειν,
 ἀλλ' ἄνευ ἀποδείξεως, ἤτοι σοφώτερον φά-
 σκων εἶναι, ὃν αὐτὸς λέγοι, ἢ πολιτικώτε-
 ρον, ἢ ἀνδρείότερον, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων,
 ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν ἐπανῆγεν ἂν πάντα τὸν λό-
 γον ὡδὲ πως· Φῆς σὺ ἀμείνω πολίτην εἶναι, ὃν 14
 σὺ ἐπαινεῖς, ἢ ὃν ἐγώ; Φησὶ γὰρ ἔν. τί ἔν,
 ἔκ ἐκείνου πρῶτον ἐπισκεψόμεθα g), τί ἐστὶν ἔρ-
 γον ἀγαθὸν πολίτη; ποιῶμεν τῷτο. ἔκ ἐν ἐν
 μὲν χρημάτων διοικήσει κρατοῖη ἂν ὁ χρεῖμα-
 σιν ευπορωτέραι, τὴν πόλιν ποιῶν; παῦν μὲν
 ἔν, ἔφη. ἐν δέ γε πολέμῳ, ὁ καθυπερτέραι
 τῶν ἀντιπάλων; πῶς γὰρ ἔ; ἐν δὲ πρεσβείᾳ,
 ἄρα ὅς ἂν φίλος ἀντὶ πολεμίων παρασκευά-
 ζῃ; εἰκότως γε. ἔκ ἐν καὶ ἐν δημηγορίᾳ, ὁ
 εὐσάσεις τε παύων, καὶ ὁμόνοιαν ἐμποιῶν; ἐμοι-
 γε δοκεῖ. ἔτω δὲ τῶν λόγων ἐπαναγομένων,
 καὶ τοῖς ἀντιλέγουσιν αὐτοῖς φανερὸν ἐγίγνετο
 τῶν ἀληθῆς. ὅποτε δὲ αὐτὸς τι τῷ λόγῳ διεξίει, 15
 διὰ τῶν μάλιστα ὁμολογούμενων ἐπορεύετο, νο-
 μίζων ταύτην τὴν ἀσφάλειαν εἶναι λέγε. τι-
 γαρ ἔν πολὺ μάλιστα, ὃν ἐγὼ οἶδα, ὅτε λέγοι,
 τὰς ἀκούοντας ὁμολογούντας παρεῖχε. ἔφη δέ,
 καὶ Ὅμηρον h) τῷ Ὀδυσσεῖ ἀναθεῖναι τὸ ἀ-
 σφαλῆ

g) Vulg. ἐπεσκεψά-
 μεθα, αἱ ἐπισκεψόμεθα.

h) Odyss. β. 171.